

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina: dostavljanjem na dom ali po pošti K 150. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 450. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravištvu „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. ::

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravištvu sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstotnica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., poslana in razglašena 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste

Štev. 84.

V Ljubljani, v četrtek dne 14. septembra 1911.

Leto I.

Sprava na Češkem.

V Pragi se pripravljajo važne reči in velikanski aparat je napravavljen, da bi se izvršilo, kar smatra vlada za svojo največjo skrb. Čehi in Nemci na Češkem se imajo pobotati. Grof Thun, ki se lahko baha, da ima v svojih žilah kaplje kraljevske krvi, je bil v ta namen imenovan za namestnika na Češkem in povzdignjen v kneževski stan. Baron Bienerth se je umaknil baronu Gautschu, da se prejalisej omogoči tudi Čehom vstop v ministrstvo. Fevdalno veleposestvo, ki se smatra na Češkem nekako za „tretjo narodnost“, je poklicano, da po aristokratsko mešetari med Nemci in Čehi...

Baron Gautsch se zadržuje do skrajnosti rezervirano in pravi na glas ne bav ne mev. Zakaj govor je srebro, molk pa zlato. In ta rafinirana diplomatičnost, ki vsaj ne deluje s tako grobimi sredstvi kakor Aehrenthalova, je že dosegla nekoliko uspeha: Češki deželni zbor bo sklican, narodno politična komisija se spopolni in bo zasedala v permanenci; za eno točko — za regulacijo učiteljskih plač — je celo ustavljena nemška obstrukcija in se sme to vprašanje razpravljati — v posebni komisiji.

Moka se torej mesi. Če bo iz nje pogača, se še ne da prerokovati. Optimisti mislijo, da bo. Zakaj od sprave so odvisni ministrski sedeži, za katere je dovolj pretendentov na nemški in češki strani. Spravo zahteva mil tarizem, ki potrebuje v državnem zboru večino za brambno predlogo. Sprava je potrebna zaradi mnogih profitov, ker mora tudi privatno gospodarstvo trpeti, če je deželno gospodarstvo tako na psu kakor sedaj na Češkem. Optimisti imajo torej veliko argumentov za sebe in doslej nedosežna češko nemška sprava bi utegnila sedaj postati dejstvo.

To bi bil radosten dogodek za vso državo, kaj?

Mi, ki nimamo pravice, da bi se prištevali velikim in patentiranim narodnjakom, odločno zanikujemo, da bi bilo v tej kupčiji, če se posreči, kaj radostnega za koga drugega kakor za tiste, ki bodo imeli od nje direkten profit. In s stališča resnične narodne enakopravnosti, s stališča rešitve narodnega vprašanja v Avstriji moramo z vso odločnostjo obsoditi machiavelistično komedijo, ki se sedaj igra na Češkem.

Seveda, s svojega vladnega stališča ima Gautsch prav. On potrebuje kvalificirano večino za militaristične zahteve in za nove davke in če se mu posreči češko nemška sprava, jo dobi. Tudi dr. Kramar ima s svojega stališča prav. Če hoče postati in tudi nekaj časa ostati c. kr. minister, se morajo Čehi in Nemci pobotati.

Toda nas ne briga ne Kramarjevo, ne Schreinerjevo in tudi ne Gautschevo stališče. Važno nam je le to, kakšen pomen ima češko nemška sprava za rešitev narodnega vprašanja v Avstriji.

Nešteto krat smo že povdarjali, da češko nemško vprašanje ni narodno vprašanje. Samo kosček tega vprašanja je in oddaleč ne tako velik in imeniten kos, kakor bobnajo posebno češki kričarji. Povdarjali smo tudi, da tiči v češko meščanskih deklamacijah o slovanski vzajemnosti veliko humbuga in veliko spekulativne komedije. Bojimo se, da prihaja čas, ko se imajo potrditi vse te naše „nepatriotične“ in „neslovanske“ trditve.

Češke meščanske stranke so ravno s svojim preperelim državnim pravom, ki imponira k večjemu še kakšnemu sanjavelemu romantiku, stopile na nazadnjaško, na neslovansko, na nepravilno stališče. Pod milim nebom ne poznajo nič drugega kakor „svetovaclovsko krono“, „kraljevski reskript iz leta 1882.“ in svoj „staroslavni“ deželni zbor. Zgodovina jim velja le do belogorske bitke in vse, kar govore o enakopravnosti, je laž, ki ni nič boljša, če sami verujejo vanjo.

Narodno vprašanje v Avstriji je vprašanje vseh narodov. Temeljna napaka vseh vlad in vseh parlamentov je bila ta, da se nikdar niso upali lotiti tega vprašanja kot celote in da se ga niso hoteli lotiti, ker nobena stranka ni resnično mislila na enakopravnost, temveč le na lasten profit. V državi, ki se je razvila kakor Avstrija, imajo neizogibno vsi v njej živeči narodi stike; med vsemi je kakršnokoli razmerje in čim bolj so odnosi postali komplicirani, tembolj je nujno, da se generalno uredi. Čimbolj se rešujejo posamezni deli narodnega vprašanja, tembolj se oddaljujemo rešitvi narodnega vprašanja. Sedanja češko nemška komedija, naj prinese Kramarju, Maštalki, Friedlerju in vsej kompaniji še toliko koristi, se vrši vendar le po starem mefistovskemu geslu divide et impera — deli in gospoduj.

Separatna češko nemška sprava se izvrši na račun malih narodov. In tisti, ki bodo najdražje plačali celo za Kramarja in Schreinerja, Udržala in Bachmanna, bodo Jugoslovani.

V tem uspehu se krasno zreali politika naših „narodnih“, velenarodnih, supernarodnih meščanskih strank. To so plodovi, katerih so Hribarji in Šusteršiči enako deležni. Namesto da bi se bili jasno in odločno postavili na edino pravilno, vsem narodom v enaki meri koristno in moderno stališče narodne avtonomije, so se dali slepiti z muzejskimi „državnimi pravi“ in sami slepili z njimi, so iskali kraljevske plašče v ropotarnicah na severu in na jugu, so pomagali političnim spekulantom navzgor — in sedaj, ko so spekulantje že

skoraj na vrhu, mole fige navzdol. Mi pa se vstopimo okoli hriba, pa strmimo in jih obožujemo kot nekako novo razodetje! In kadar bodo na naših ramah popolnoma splezali na vrh, pa nas potlačili popolnoma v blato, priredimo veliko slavnost v znamenju — slovanske vzajemnosti!

Zbor nemške socialne demokracije.

Jena, 12. septembra.

Danes je kongres nadaljeval razpravo o poročilu strankinega vodstva, ki se je ponajveč sukala okrog maročanskega vprašanja. Debata je bila zelo živahna, mestoma ostra, a zaključila se je s tem, da sta se umaknila predloga, ki sta hotela strankinemu vodstvu izreči grajo in se je sprejela včeraj naznanjena rezolucija, ki jo je bilo predlagalo strankino vodstvo.

Predlog bremeške organizacije, ki je dal največ povoda tej debati, se glasi:

„Socialno demokratično društvo v Bremenju obžaluje, da se strankinemu načelnistvu ni zdelo potrebno vstopiti v splošno akcijo proti maročanskemu hujskanju. Shod prosi kongres, naj poskrbi, da ne bo strankino načelnistvo v bodoče tako ravnodušno postopalo ob tako važnih, ves civilizirani svet vznemirjajočih vprašanjih.“

Strankino vodstvo je zelo koristilo zadevi s tem, da je predložilo kongresu vso korespondenco, tičečo se maročanske afere. Predložena pisma, o katerih se še zmenimo, so pojasnila situacijo.

V debati je prvi polemiziral Fischer z Roza Luxemburgovo, kateri je očital, da je s predčasno objavo korespondence, ki ni bila točno publicirana, škodovala stvari, ker je bilo strankino vodstvo vsled tega prisiljeno objaviti več nego je bilo tisti hip potrebno za javnost. Zelo ostro je Fischer nastopil proti Ledeburju, s katerim je tudi prej večkrat prihajal v nasprotje.

Tudi Bernstein je zagovarjal takotiko strankinega vodstva, ker je bila demonstracija šele tedaj umestna, ko je bil položaj jasen. Vojna ne prihaja tako hitro, kakor jo nekateri črnogledci slikajo na steno. Ali prava nevarnost ne tiči v sami vojni, temveč najbolj v vojnih hujskarijah in v njih pogubnem vplivu na notranjo politiko.

Dr. Liebknecht pravi, da je vojna nevarnost nastala že takrat, ko se je križarka „Panther“ prikazala pred Agadirom. Ves nemški proletarijat zahteva kakor en mož energično akcijo proti vojni hujskariji.

Roza Luxemburgova zagovarja svoje stališče, češ Nemčija ni poslala križarke v maročansko morje, da bi tam lovila ribe.

Sploh govori s pikrim humorjem. Delegati iz južne Nemčije so pa razdraženi, ker pravi, da so včerajšnji Beblor govor odobraval najboljši bavarski in badenski delegati.

Dr. D a v i d zavrača Luksemburgovo, naglašajoč, da južnonemški sodrugi niso socialisti drugega reda. Tudi on meni, da ni bil pravi trenutek za velike demonstracije, ko je Nemčija odposlala svojo križarko v Maroko. Sicer pa ni pustila nemška socialna demokracija niti za trenutek dvoma, da ne bo dovolila svetovnega požara zaradi maročanskega vprašanja. Debata je pokazala vojnim hujskačem, da je nemška socialna demokracija nerazdružljivo složna, da odbije ščunvanje narodov.

Bebel polemizira jako ostro z Ledeburjem, zlasti z njegovo trditvijo, da se je dal od strankinega vodstva zlorabiti, da bi mu pomagal iz zadrege.

Kakor je že omenjeno, sta se nato umaknila proti strankinemu vodstvu naperjena predloga z utemeljitvijo, da je z debato na strankinem zboru dosežen namen.

Popoldne se je strankin zbor bavil s časopisjem in z mladinsko organizacijo. Nadalje je sklenil nastaviti pri strankinem vodstvu še dva tajnika. Ker se posli pri strankinem vodstvu sploh silno množe, je postala potrebna reorganizacija načelnistva, o kateri bo sklepal prihodnji strankin zbor. Dotlej ima posebna komisija pripraviti potrebni material in predloge.

Na grobu arhitekta profesorja A b b e j a, ki je zgradil Ljudski dom, v katerem zboruje kongres, je položila posebna deputacija v imenu strankinega zbora venec.

Iz korespondence, ki je bila predložena kongresu, je najbolj zanimivo to:

Dne 6. julija je v imenu mednarodnega tajništva v Bruslju sodrug H u y s m a n s vprašal vse socialistične stranke, če se jim ne zdi potrebno, da se skliče konferenca socialističnih zastopnikov Nemčije, Francije, Španije, in Anglije, ker je Nemčija poslala križarko v Maroko.

Nato je 8. julija odgovoril M o l k e n b u h r, da nemško strankino načelnistvo še ni imelo seje, ali začasno mu naznanja svoje osebno mnenje. On misli, da hoče nemška vlada z maročanskimi homatijami odvrniti pozornost na notranje mizerije kakor Bismarck leta 1887 z Boulangerjem in kakor Bülow leta 1906 s Hottentoti. Glede na Maroko pa vlada menda nima prostih rok, ker gre tam za nasprotna kapitalistična vprašanja in tu je tudi v Nemčiji „francoska skupina“ močnejša. Neki Mannesmann je dal maročanskemu sultanu denarja, ta pa mu je za to podpisal rudniški monopol v Maroku. Z algesiraško pogodbo je to seveda v nasprotju. Proti interesom bratov Mannesmann pa stoje drugi kapitalistični in-

FAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Veste, Nilovna, danes je med obiskom ubežal eden naših prijateljev iz ječe... kdo, tega nisem izvedel...

Mati je omahnila od razburjenja, sedla na stol in zašepetala:

— Mogoče Pavel?

— Mogoče! je odgovoril Nikolaj in zmajal z rameni. Ali kakoj naj ga skrijemo, kje naj ga najdemo? Hodil sem po ulicah, da ga srečam! Nes pametno je, a nekaj je treba storiti! Spet grem...

— In jaz tudi... je zaklicala mati.

— Pojdite k Jegorju, nemara ve on kaj več! — je dejal Nikolaj in urno zginil.

Ruto je dala okoli glave in upanja polna odšla za njim na ulico. V očeh ji je vse migljalo in srce ji je urno utripalo. Pripravljena na vse je korakala s sklonjeno glavo, ne da bi opazila kaj okoli sebe.

— Morda je on že pri Jegorju... — je šinilo upanje in jo priganjalo.

Vroče je bilo, od utrujenosti je sople in dospelvi do stopnic k Jegorjevemu stanovanju je obstala: sile so jo zapustile, okrenila se je in zatisniviši oči je začudeno zakričala — zdelo se ji je, da stoji na vratih Nikolaj Vjesovščikov, z rokami v žepih, in da se ji smehlja. Ko se je vnovič ozrla, ni bilo nikogar... — Zmotila sem se! — je v mislih de-

la po stopnicah gredoč in poslušala. Na dvorišču so se že začeli počasni koraki... Ustavila se je na ovinku stopnic, pogledala navzdol in zopet ugledala kozavo obličje, ki se ji je smehljalo

— Nikolaj... Nikolaj... — je vzkliknila mati in mu šla po stopnicah nasproti, a srce razočarano ji je upadlo.

— Beži! Beži!... — ji je potihoma odgovoril in zamahnil z roko.

Urno je stekla po stopnicah navzgor, vstopila v Jegorjevo izbo: Jegor je ležal na divanu. Mati je sopeč zašepetala:

— Nikolaj je ubežal... iz ječe...

— Kateri? — jo je hripavo vprašal Jegor in vzdignil glavo iz blazine. — Dva Nikolaja sta...

— Vjesovščikov... sem gre!...

— Čudno! A jaz mu ne morem nasproti...

V tem je vstopil Nikolaj v izbo, zaprl dur, snel čepico, gladil lase na glavi in se potihno smejal. S komolci se je Jegor uprl ob divan, se vzravnaval in majaje z glavo zakajšljaj.

— Ne dajte se motiti...

Vjesovščikov se je široko zasmeljal, pristopil k materi in jo prijel za roko:

— Če bi te ne bil zagledal, pa bi bil romal nazaj v ječo. Nikogar v mestu ne poznam... Šel sem svojo pot in premišljal — bedak! Zakaj si ušel? Kar zagledam — Nilovna hiti! Brž za tabo... Kako pa si ušel? — ga je vprašala mati.

Nerodno je sedel na rob divana in pripovedoval v zadregi:

— Ne vem, kako... čisto slučajno! Sprehajal sem se... pa začno kaznjenci pretepati paznika... bivšega žandarma, ki so ga zaradi tatvine spodili... pa voha, toži in ne da človeku miru!... Kar po njem, ostali pazniki so se ustrašili, zbežali na vse strani, zvižgali... a jaz opazim, da so vrata odprta, stopim bližje, pogledam — trg, mesto... Vleklo me je naprej... Čisto počasi sem odšel... kakor v sanjah... Nisem bil še daleč, pa se domislim — kam? Pogledam nazaj — a vrata so bila že zapet zaprta... Neprijetno mi je bilo... zavoljo tovarišev in sploh... kako bedasto... ne da bi bil mislil, sem ubežal...

— Hm! — je dejal Jegor. — Gospod, vrnil bi se, uljudno potrkali na vrata in prosili za vstop: Oprostite prosim, premotilo me je...

— Da, — je smeje nadaljeval Nikolaj, — tudi to bi bila neumnost, vem. Ali vžletemu, lepo ni bilo zavoljo tovarišev... nikomur nisem črnil, kar ušel sem... Na ulici zagledam pogreb otroka. Za krsto sem šel, sklonjeno glavo in nikogar nisem pogledal... Nekaj časa sem posedel na pokopališču, veter me je prepihal... pa mi kane misel v glavo...

— Ena sama? — je vprašal Jegor in vzdihniviši dostavil: — Mislim, da ni bila na tesnem...

Vjesovščikov se je brez vse jeze zasmeljal zamahniviši z glavo.

— No, sedaj nimam tako puste glave kakor poprej... A ti, Jegor Ivanovič, neprenehoma bolehaš...

— Kakor kdo more! — je odgovoril Jegor je vlažno pokajšljaj. — Le nadaljuj!

— Potem sem obiskal deželni muzej... hodil semintja, ogledoval in neprenehoma premišljal kako in kam sedaj? Sam nase sem se jezil... in jesti se mi je zahotelo! Stopil sem na cesto, šel naprej in se jezil... Videl sem, kako policaji ogledujejo ljudi... pa sem si mislil: s svojim obrazom zapadeš prav hitro kazni božji!... Kar prihiiti Nilovna nasproti... stopim na stran, pa za njo... to je vse!

— A jaz te nisem opazila! je dejala mati. Ogledovala je Vjesovščikova, in zdelo se ji je, da je postal lažji.

— Tovariši so v skrbeh... kje da tičim? — je dejal Nikolaj in si česal glavo.

— Oblast se ti prav nič ne smili? Tudi ta je vznemirjena! — je pripomnil Jegor. Odprl je usta in pregibal ustni, kakor da bi lovil zrak. — Ampak šalo na stran! Skriti te moramo, kar je sicer jako prijetno, četudi ne lahko... Če bi te mogel vstati... je zahropel in položil roke na prsi.

— Pošteno si bolan, Jegor Ivanovič! — je dejal Nikolaj in sklonil glavo. Mati je vzdihnila. Nemirno je preletela z očmi malo, tesno izbo.

(Dalje.)

ter si. Z njim konkurira francoska rudniška družba, ki ima svoj sedež v Parizu. Udeležen je Schneider v Creuzetu, a tudi Krupp, Thyssen in druge nemške veličine. In te pravijo: Če je v Maroku toliko železa, kolikor trdi Mannesmann, gremo lahko sami ponj. Rajši izkoriščamo sami, kakor da bi se dali izkoriščati od Mannesmanna. Brata Mannesmann sta zadnji čas kopala okrog Agadir in sta se pritoževala, da se jima delajo zapreke. Tu sta napravila Bethmann Holweg in Kiderlen Wächter njunemu kričanju koncesijo. Dalje se pa vlada najbrže ne bo dala gnati, ker bi sicer prišla z nasprotno kapitalistično skupino navskriž. "Skratka — pravi Molkenbuhr: Vodjam naše zunanje politike zaupam vsako neumnost, vendar pa ne verjamem, da pojdejo dalje, ker bi sicer lahko kršili interese največjih kapitalistov. Za take reči pa imajo dobre oči in ukažejo pravočasno: "Stoj!" Končno meni Molkenbuhr, da bi se s konferenco za sedaj še lahko počakalo.

Dalje je predloženo dvojce Beblovih pisem Huysmansu, v katerih se izreka za konferenco, meni pa, da ni treba prezgodaj porabiti smodnika.

Korespondenci je dodalo strankino načelnstvo obširno pojasnilo o nadaljni akciji. Ko se je vsled angleškega nastopa poostila situacija, je dobil Bebel nalog, da se sporazume z mednarodnim tajništvom. Bebel je potem osebno govoril s Huysmansom. Položaj se je zopet zboljšal, sklenilo pa se je, da se skliče, ako bo potrebna splošna mednarodna konferenca, ker je nevarnost mednarodna in da se z njo spoji velika mirovna demonstracija v Bruslju.

Iz vsega izvaja strankino načelnstvo, da zasluži postopanje Luksamburgove grajo, ker je bila objava Molkenbuhrovega pisma indiskretna in ker so bila izpuščena tista mesta, iz katerih je bilo razvidno, da je Molkenbuhr povedal svoje osebno mnenje.

Zborovanje se nadaljuje jutri.

NOVICE.

* **Avstrijska vlada** je kakor še nekatere druge po svojem zastopniku naznanila lisbon-ki vladi, da priznava republiko. To je taka reč, ki ji pravijo "državen akt" in jo smatrajo v "visoki" politiki za jako važno. Seveda je republika na Portugalskem tudi "nepripravana" že leto dni obstajala. Za nas pa je to ofi c i e l n o priznanje vendar zanimivo, ker je v njem č e t u d i neprostovoljna, vendar izborna satira na tista "večna načela, ki so podlaga pravni državi." Portugalska republika se je ustanovila proti vsem paragrafom; ustanovila se je s samimi dejanji, ki so v kazenskih zakonih vpisana kot hudodelstva. Tu je bila insubordinacija častnikov in vojakov; bilo je kršenje javnega miru in reda, bilo je priporočanje in propagiranje kaznivih dejanj. Zlasti avstrijski državni pravdniki bi bili znali mobilizirati polovico kazenskega zakona proti vsem tistim dogodkom, ki so bili revolucija. In s priznanjem portugalske republike so zdaj vsa ta prepovedana, protizakonita dejanja ofi c i e l n o opravičena. In gospod Manuel de Braganca spravi svoj majestat po božji milosti lahko pod steklo. Je že tako, da v zgodovini ne odločujejo paragrafi, ampak uspehi.

* **Nesmrtna blamaža avstrijskega pravosodja.** Pri zadnjih državnoborskih volitvah je izdala nemško-nacionalna stranka v Friedecku glasovnice z uradnim pečatom, na katerih je bilo natisnjeno ime nacionalnega kandidata dr. Freislerja. Volilna komisija je te glasovnice priznala, vzlic temu, da so se po barvi in papirju dobro ločile od uradnih glasovnic. Namen je bil prozoren: s ponarejenimi glasovnicami so hoteli fabrikantje, ki so sedeli v volilnih komisijah, kontrolirati glasovanje delavskih volilcev. Ker je magistrat tajil, da bi bil izdal ponarejene glasovnice in utisnil uradni pečat, je sodrug Eldersch proti neznanim storilec vložil pri dječinskem državnem pravdnstvu kazensko ovadbo zaradi ponarejanja javnih listin in zaradi prestopka zoper zakon v brambo volilne svobode. Pred kratkim pa je dobil sodrug Eldersch naslednji odlok:

St 160/11

16

O d l o k.

Obveščate se, da je kazensko postopanje zaradi hudodelstva po § 199. lit. d. kaz. zak. in po § 7. št. 1. zak. z dne 26. jun. 1907 št. 18 dr. zak. zoper vas na predlog c. kr. dr. pravdnštva v Dječini z dne 30. junija 1911 št. 2319-11 po § 90. kaz. pravnega reda in po § 412. kaz. pr. reda ustavljeno. O. kr. okrajno sodišče v Friedecku, odd. 4. 18. avgusta 1911.

Dr. Koller.

Dječinsko drž. pravdnštvo je torej vodilo preiskavo zaradi ponarejenih Freislerjevih glasovnic proti sodrugu Elderschu, kateri je vložil ovadbo zoper meščanske volilne sleparje. Vsa ta zgodba, ki se čita kakor hudobno zasnovana farsa, postavlja v čudno luč vestnost avstrijskega pravosodja, kedar gre za kazensko preganjanje meščanskih volilnih sleparjev.

* **"Kar si le morete zaželeli, gospod sodnik!"** Pretekli teden je bila pred okrajno sodnijo v Leopoldstadtu na Dunaju kazenska razprava zaradi razžaljenja časti. Kot stranki sta nastopili ženski. Sporni predmet je bilo nesužno stanovanje. Kot priča zaslišana služkinja nove stranke je izjavila, da je bilo stanovanje pri doselitvi tako nesužno, da ji je pri čiščenju kar slabo prihajalo in da je še sedaj bolna. Med glasnim krohotom zbranega občinstva je izjavila: "Vse polno je bilo prahu, saj, stenice, cvrčkov, ščurkov, skratka vsega, kar si le morete zaželeli, gospod sodnik!"

* **Brezžični brzojav na Dunaju.** Na strehi nove palače vojnega ministrstva napravijo postajo za brezžični brzojav.

* **Pivo so podražile** tudi nekartilirane pivovarne na južnem Češkem ter češka pivovarna v Budjejevicah.

* **Kasarna pogorela.** V Longarone na Tirolskem je izbruhnil v nedeljo zvečer v kasarni alpskih lovcev ogenj, ki je kljub napornemu gašenju vojakov in požarne brambe kmalu upepelil vse poslopje.

* **Vojaški beže za manevrov.** "Magyarország" poroča iz Sombotelja na Ogrskem, da je od 83. pešpolka pobegnilo 40 vojakov in 3 podčastniki zaradi neznošnih naporov pri manevrih.

* **Tragedija ljubezni.** "Pester Lloyd" poroča iz Satoralja-Ujhely: Mlad kmet Andrej Kral se je pred leti izselil v Ameriko. Tam je dobil znanca, ki mu je povedal, da se mu je žena doma izneverila in da ima njegova žena ljubavno razmerje z njegovim nečakom. Slučaj je pripeljal Kraljevega nečaka v Ameriko. Drugi dan po prihodu pa so ga že našli mrtvega. Andrej Kral ga je zaklal. Morilca so tirali pred sodišče. Ko pa je njegova žena doma zvedela o žalostni usodi svojega moža, je takoj odpotovala v Novi Jork in se je obdolžila za konolomstva, da bi tako rešila moža, ki je bil nato obsojen v kratko ječo. Po prestani kazni se je Kral vrnil domov. V nedeljo pa so našli Kraljevo ženo v hiši na tleh mrtvo s prebodenim srcem. Mož jo je zaklal in pobegnil, ker ji ni verjel, da je samo zato po krivam prisegla, da ga reši smrti.

* **Mednarodni mirovni kongres**, ki bi se bil imel 21. t. m. otvoriti v Rimu, se je odgodil na prihodnjo spomlad.

* **Tajinstvena tatvina.** Belgrajski dogodki pri umoru kralja Aleksandra in kraljice Drage nudijo senzaciježelnemu občinstvu še danes mnogo gradiva. Pred kratkim je belgrajska policija zasledila tatvino, ki najbrže datira iz one usodne noči, ko se je izvršil atentat. Gre za tatvino dragocene knjige evangeljev, ki je bila last nekega kneza Miroslava. Knjiga je iz 11. stoletja in jo je bil samostan Hilendar še pred umorom podaril kralju Aleksandru, kateri jo je shranil v posebni omarici. Na njegov ukaz je dal bivši ministrski predsednik Stojanović na Dunaju knjigo reproducirati in jo v 300 novih izvodih tiskati. V oni noči pa je knjiga izginila. Pred kratkim pa so dognali, da se evangelij nahaja v posesti neke ruske zasebne knjižnice. Policija sedaj zasleduje tatu in je že mnogo uglednih oseb zaslišala.

* **Vojaški begun v plavalnih hlačicah.** Pozornost je zbujal te dni jetniški transport v Altenburgu na Saškem. Deset vojakov v delovni obleki je peljalo vklejenega mladega moža v plavalnih hlačah v vojaško kopališče. Jetnik, vojak altenburške garnizije, je hotel pobegniti iz kopališča in je imel v bližini skrito svojo civilno obleko. Zasačili so ga, preden se je oblekel.

* **Portugalsko republiko** so priznale Avstro-Ogrska, Nemčija, Italija, Anglija in Španija ter naknadno še Norveška in Švedska. Za nekoliko stopinj se je upanje mladega gospoda Manuela Bragance zopet zmanjšalo.

* **Grozna zakonska tragedija.** V rumunski občini Dragašani je živel kmet Nikolaj Vladescu poldrugo leto v vednem prepiru s svojo ženo Ivano. Pred nekaj meseci mu je podarila hčerko; a mož ni hotel verjeti, da je oče otroku in je ženo neprestano nadlegoval, da bi mu priznala svojo nezvestobo. A žena je skušala prepričati moža o svoji nedolžnosti. Zaman! Na moževem domu ji ni bilo več obstanke in vrnila se je k materi. Pretečeno nedeljo popoldne pa je prišel kmet s svojimi brati k tači Evfrozini Popescu po ženo. Kratko in strogo je zahteval, da se vrne na njegov dom. Žena pa mu je prošnjo odbila. Nastal je prepir med obema zakoncema. Moževi bratje so potegnili iz žepov revolverje ter začeli streljati na navzoče. Po končanih streljih so hitro zbežali. V luži krvi pa so našli sosedje nesrečno ženo z otrokom, njeno mater in še dve nemoženi sestrji. Vse so postale žrtve zakonske tragedije. Le dvehleten deček, morilčev svak, je pravočasno skočil skozi okno in se otel gotove smrti.

* **Švedski aviatik Oskar Ask** je v torek napravil več poletov na vojaškem vežbališču v Landskroni. Ko se je zadrževal dvignil, je nenadoma silen veter v višavi 50 metrov pograbil letalo in ga butnil ob tla. Letalca so brez zavesti in težko poškodovanega potegnili

izpod stroja in prepeljali v bolnišnico. Njegovo stanje je brezupno.

* **Kmečki upori na Ruskem.** Kakor smo že večeraj poročali preti prebivalcem samarske gubernije zaradi slabe letine — lakota. V Gračevki je nedavno prišlo zaradi tega med vaščani in orožniki do krvavih bojov. Na vzbunjene kmete je orožništvo oddalo več streliv. Kmetje so zbežali, a na bojišču je ostalo deset mrtvih in več ranjenih. Bazonet in kroglja, to je ruski recept za lačne želodce.

* **Iz sibirskate katorge.** Izza pretresljivih lanskih dogodkov v sibirskih kaznišnih kolonijah, ko se je nebroj kaznjencev zastropilo, da uidejo mukam in nečloveškemu trpinčenju, se kar vrste žalostna poročila o življenju sibirskih pregnancev. Zlasti bridka in trnjeva je pot zabajkalskih kaznjencev, ki so bili priče lanske katastrofe. Po svoji neusmiljeni strogosti in okrutnosti prekaša odtodni sistem vse ostale sirske upravne oblasti. Kakor ogenj se širijo med zabajkalskimi kaznjenci nalezljive bolezni: jetika, legar in skorbut pobirajo kar trumoma svoje žrtve med njimi. A carjevi rablji izgajajo brez usmiljenja matere, ki se ne strašijo daljne, napore pot, da obiščejo svoje bolne sinove. Deželni predstojnik se je sicer odločil za inspekcijsko potovanje po posameznih krajih, a kaznjenci si nič od tega potovanja ne obetajo, ker je uspeh vseh takih potovanj jalov. Pred nekaj dnevi je objavil zloglasni Mensikov, glasnik ruskega nazadnjaštva v "Novem Vremenu" svarilo pred pretečo revolucijo, češ da prihaja hkrati od dveh strani: z zapada jo prinašajo vračajoči se ruski izseljenci, z vzhoda pa trume pomiloščenih političnih "zločincev". Dokler veljajo take misli in vladajočih ruskih krogih, sibirskih izgnancev ne čaka boljša usoda.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Obrtno nadaljevalni šol** v Ljubljani hoče deželni odbor le tedaj dovoliti kakšno podporo, če se uvede takozvani krščanski nauk. Če ima to biti krščanski nauk po Lampetovi razlagi, nam ni znano. Vemo pa, da žive klerikalni deželni odborniki v čudnih, a popolnoma napačnih iluzijah, če mislijo, da imajo razpolagati z deželnim denarjem tako kakor s svojim privatnim. Obrtno nadaljevalna šola ni zadeva klerikalne stranke in njen namen ni pospeševanje klerikalizma, temveč spopolnitev strokovnega obrtnega znanja. Če ima šola doseči svoj pravi namen, tedaj se mora čas, ki je odmerjen za pouk, uspešno porabiti, učenci pa se morajo ohraniti sveži in sposobni. Če se pa poleg osmih ur za strokovni pouk upeljuje še deveta ura za veronauk, tedaj se bo strokovni pouk zanemarjal, ali pa bo veronauk iluzoričen. Utrujeni učenci bodo telesno tam sedeli, duševno pa bodo dremali. Da se tudi za verstvo s tem nič ne doseže, vedo klerikalci prav dobro. Pa jim tudi ne gre za verstvo; uro za veronauk v obrtno nadaljevalni šoli potrebujejo za klerikalno agitacijo. In samo to hoče klerikalni deželni odbor subvencionirati.

— **Cvetličan dan** prireja narodno napredno dijaštvo v Ljubljani v nedeljo, 24. t. m. Ta prireditve je neka posebna reč: Simpatična in nesimpatična. Prodajale se bodo cvetlice po ulicah, po javnih lokalih, v gostilnah, kavarnah, v gledališču itd. Skupiček pa je namenjen za podporo visokošolcem. Namen sam po sebi tako lep, da bi tudi mi z vso vsmo podpirali to akcijo, če ne bi morali opaziti, da to vendarle ni dijaška, temveč strankarska prireditve. Mislimo, da je dohodek namenjen slovenskim dijakom sploh in da se vsa reč prireja v kakšnem sporazumu onih organizacij, ki so ustanovljene za podpiranje visokošolcev. Ali iz pojasnil, ki smo jih dobili, vidimo, da se vrši vsa reč pod "narodno-napredno", po domače pod liberalno firmo, pod liberalnim pokroviteljstvom, na liberalni podlagi. Ni čudo, da se simpatije vpiro tega dejstva ohlade. Odbor, ki prireja cvetlični dan, misli vendar apelirati na vse ljubljansko prebivalstvo; torej je neumestno, če se taka akcija liberalno po-barva. Ne glede na to, da bi nam stvar bolj ugajala, če bi imela bolj demokratičen značaj. Ker so dijaki, naj se prištevajo tej ali oni struji, potrebni podpor, ne bomo ovirali te akcije, ali vpiro navedenih dejstev se ne more od nas zahtevati posebno navdušenje za prireditve s tako očitno strankarskim pečatom.

— **Število odvetnikov na Kranjskem.** Na Kranjskem je bilo po statistiki pravosodnega ministrstva koncem l. 1910. 42 odvetnikov (v Ljubljani 29), odvetniških kandidatov pa 38.

— **Pevski odsek "Vzajemnosti"** vabi nujno svoje člane, da se redno udeležujejo pevske vaje. Izlet tržaskih sodrugov, ki je bil zadnjič prepovedan, je sedaj določen na dan 24. septembra. Gre torej za to, da pevske zbor pri tej priliki častno nastopi, tembolj ker pridetati tudi iz Trsta dva pevske zbor. Sestanek vseh članov je jutri, v četrtek zvečer ob 8., potem pa so prihodnji teden vsak večer redne vaje, na katerih se bo treba naučiti tudi nekoliko novih zborov. Torej je častna naloga vseh pevcev, da se točno udeležujejo vaj.

— **Seja kovinarjev** bo v četrtek takoj po delu; prosijo se da člani točno in vsi pridejo, ker je velike važnosti. Hlebš J.

— **Odbor pevskega zbora "Vzajemnosti"** ima v petek, 15. t. m. ob 8. zvečer važno sejo. Vsi odborniki so naprošeni, da točno pridejo.

— **Čudni ljudje!** Na kamniški progi se gode večkrat reči, ki so za marsikoga zelo neugodnih posledic. Ženska n. pr. se vsede ob 1/4 4 popoldne v kamniški vlak in se odpelje proti Črnučam. Sprevodnik pride listke prešepavati: "Kaj pa je to — vi imate listek za Medvode?" Žena gleda — sprevodnik gleda — nazadnje zahteva sprevodnik dvakratno vožnjo od Ljubljane do Ježice. Žena huda, sprevodnik miga z rameni in čaka plačila. Nazadnje dobi sprevodnik denar in odide naprej za delom. Žena izstopi na Ježici. "Kaj zdaj?" mrmra sama pri sebi. Pogleda po Savi gor in dol — hajdi, jo mahne ob Savo navzgor proti Medvodam, mrmrajoč: "kako sem neumna, ves se zmoti človek, ko je toliko teh mašin" ... Kmetič sedi komodno v vagonu in puši pipo. Naenkrat vpraša: "Ali smo že v Jaršah?" Sopotniki mu odgovore: "Oče, pravkar so bile Jarše, ali niste slišali, ko je sprevodnik vpil: Jarše?" Kmetič se popraska za levim ušesom, dene pipo v žep ter vstane. Gre k vratom, izstopi na predmestec vagona ter gleda. Naekrat se spusti z vagonovih stopnic na tla — pade — zakolne ... Nekaj časa leži na tleh, sopotniki so vsi ob oknih, konduktor kolne nad neumnim kmetom — polagoma kmet vstane in odhaja proti Jaršam šepajoč in opotekajoč se ... Takih slučajev, kakršna sta ta dva, je obilo. Kdaj se bo to izpremenilo? Kdaj bodo začeli kmečki in delavski ljudje bolj paziti, kam kak vlak gre? Če je kje več vlakov, naj se vedno vpraša. Če je postaja, poslušajte, kaj kliče sprevodnik. Vsled teh čudnih ljudi, ki vstopajo v napačne vlake, ki ne znajo nikdar izstopiti o pravem času, nastajajo zlasti železniškim službencem marsikdaj znatne neprijetnosti, protokoli i. t. d. Če kdo skoči iz vlaka, kakor omenjeni kmetič — in naj se mu kaj zgodi, koliko neprijetnosti je lahko za sprevodnika, ki je seveda povsem nedolžen! Nauk velja za vsakega, ki kam gre: Če ne v e š, vprašaj, vprašaj in vprašaj! Vedno boš dobil dober odgovor!

— **Umrli so v Ljubljani:** Sperling Tezija, korektorjeva žena, 50 let. — Alojzij Haece, rejenc, 3 dni. — Miroslav Kosem, posestnikov sin, 5 let. — Jerica Ternovec, zasebnica, 61 let. — Vladimir Potrat, sin oficijanta c. kr. okr. glavarstva, 4 tedne. — Ciril Klaunder, sin železniškega nadkurjača, dva meseca. — Ciril Mehle, rejenc, 6 mesecev. — Josip Erman, delavec, 25 let. — Ervin Fugec, dijak, 14 let.

— **Nezgode.** Premikač Ivan Zupančič si je na južnem kolodvoru pri premikanju vozov znatno poškodoval desno nogo. — V kočevskem rudniku je 7. t. m. rudarju Leonardu Horvatu voz zmečkal desno roko. — Čevljarski vajenec Štefan Jakopin pri D. M. v Polju se je šahil s 13letno hčerko svojega mojstra ter jo vrgel na tla. Deklica je tako nesrečno padla, da je dobila na desni roki in nogi težke poškodbe. — Posestnikov sin Frane Habič iz Sostrega pri Dobrunjah je 9. t. m. sekal drevje v gozdu. Veje smreke pa so ga tako oplazile po hrbtu, da so ga težko ranjenega morali pripeljati domov. — 25letni delavec Jože Erman iz Radovljice je padel pri gašenju gozdnega požara v ogenj ter dobil po vsem telesu hude opekline. Prepeljali so ga v deželno bolnico, kjer je 10. t. m. umrl za opeklinami.

— **Gilnee.** V soboto zvečer je bil v gostilni Amerika izborno obiskan javen ljudski shod, ki je razpravljal o draginji. Shodu je predsedoval s. Dražil. Govoril je o vzrokih in o razvoju draginje sođr. Ant. Krištan. Burno pritrjevanje je sledilo govornikovim izjavam. — Oglasilo se je za besedo še več zborovalcev, ki so tožili, kako težki časi nastajajo ze delavskega človeka. — Na shodu se je razpravljalo tudi o občinskih volitvah na Viču. Pozivljali so ga delavce na čvrsto agitacijo.

— **Iz Rakete** nam poročajo: Imeniki volilcev za občinske volitve so že dogotovljeni in v občinski pisarni na vpogled do 28. t. m. Sliši se, da je iz volilnega imenika izpuščenih dokaj delavskih volilcev, osobito železničarjev. Dolžnost vsacega delavca je, da zahteva vpis v volilni imenik. Rakovska občina je po veliki večini delavska občina in za to si mora delavstvo prilastiti vpliv na občinsko gospodarstvo. Pri zadnjih občinskih volitvah so se sicer liberalci in klerikalci združili in spravili tako delavstvo ob zastopstvo v občini. Bilo jim je to lahko po starem občinskem redu. Novi občinski red ni sicer pravičen za delavsko ljudstvo, vendar pa si delavsko ljudstvo ne sme pustiti kratiti še ta kosček pravice. Treba je le složnega in odločnega nastopa in vztrajnega dela. Zatorej sodrugi, ne zamudimo ničesar!

— **Aržiše pri Zagorju ob Savi.** Razsodnost je vendarle zmagała nad nerazsodnostjo in tako se je dovolil našim sodrugom prepisati volilni imenik. Volilni imenik je torej razpoložen na vpogled tudi v prodajalni konzumneda društva na Lokah in sicer do 30. sept.

H. Suttner, Ljubljana

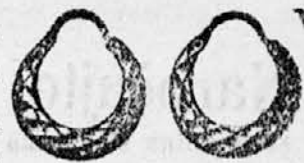
Mestni trg (nasproti rotovžu) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

==== Pripravna birmanska darila. ====

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

==== Ceniki zastonj in poštnine prosto. ====

Ker bo volilni boj ravno v aržiški občini hud, zategadelj naj gredo sodrugi že sedaj na agitacijsko delo. Razjasnijo naj mlačnim in brezbriznim delavcem, da morajo dobiti delavci primerno zastopstvo v občini, ker zahtevajo to interesi in čast delavstva. Pravsem pa morajo izvršiti reklamacij-ko delo, da se ne izgube delavski glasovi. Torej pregledajte natančno volilne imenike in reklamirajte vse tiste somišljenike, ki so izpuščeni iz volilnega imenika.

— **Letovščice Kamnik.** Pišejo nam: „Eno zadnjih nedelj sem posetil Kamnik prvič in — zadnjič. V Stranjah me je napadla trojica pijanih fantov s kamenjem. Prav lahko bi me bil kateri zadel. Prav lep vtisk napravi to na tujca, kaj ne? Vsak se bo pridušil, da ne gre več v to gnezdo. Hotel sem zvedeti za imena teh junakov pri bližnji žgarnjari, toda tam jih niso poznali. meni se pa zdi, da jih niso hoteli poznati. Kaj neki pomaga vsa reklama, ko je pa mirni pasazir tako po banditsko sprejet!“ (Dopisnikova jeza je gotovo opravičena in naj bi služila prizadetim za svrilo. Bojkota še zaradi tega ne bomo napovedovali Kamniku, temu po naravi zelo prijaznem kraju, ali kakor je zdaj pri nas povsod v modi govoriti o tujskem prometu, tako bi bilo koristno, če se ne bi z dejanji odganjalo, kar se vabi z besedami. Op. ur.)

— **Rekurz zoper občinske volitve.** Iz Ilirske Bistrice nam pišejo: Občinske volitve so se že izvršile meseca maja, rekurza pa deželna vlada še do danes ni rešila. Povedali smo že, kake gluposti navaja ta rekurz, s katerim se poražena klika sama sebe smeši. Ker se pa okrajnemu glavarstvu ne mudi poročati dež. vladi, napravi jo utis, kakor da okrajno glavarstvo očitno simpatizira s propadlim kliko. Pozivamo okrajno glavarstvo, da nemudoma reši naročene poizvedbe in da priliko deželni vladi, da reši rekurz; rešitev se pač ne more drugače glasiti, kakor smo že povedali. Odklenkalo je pač stari klikli in zaman si skuša podaljšati svoje zaspano življenje.

— **Nepoklicani gost v Borovnici.** V noči od 31. avgusta se je v Borovnici vtihtal neznanec v Majaronov hlev, iz katerega je izvelkel na dvorišče hlapčev koveč. Tam ga je vlomil in ukradel črne čevlje na zadrgo in srajco ter nato odšel s plenom v temno noč. Isto noč je prišel nepoklicani gost pri odprtem oknu v spalno sobo posestnika Andeja Pustarha, ukradel s stene niklasto žepno uro z verzičico ter zopet izginil. Naposled pa je obiskal še hišo posestnika Ignacija Hrustiča na Bregu št. 11 in ukradel zlat poročni prstan, zlat navadni prstan in par zlatih uhanov. Teh tatvin je sumljiv nek popotnik srednje velikosti, ki je bil takrat oblečen v črno obleko.

— **Neurje in toča.** V nedeljo je po mnogih krajih na Kranjskem toča napravila obilo škode. Posebno debela toča je padala v žirovskem okraju, ki je zlasti mnogo škodila sadju, kakor tudi drugim poljskim pridelkom. Kakor nam poročajo, se je toča na nekaterih mestih nakopičila 10 cm na debelo. Posebno hudo so prizadeli kraji okrog Hotedršice in Godoviča.

— **Z Vrhnike** nam pišejo: Lahko me zavirate, g. urednik, kajti udeležil sem se v nedeljo imenitne zabave. Kaj bi bil človek zmirlaj čemer in imel samo draginjo v glavi! Draginje ali kaj takega na Vrhniki ne poznajo. Tam so čisto zadovoljni, da jih le dekan pogleda. Torej „zabava“ je bila kar za bogove. Saj so pa bili itak to že sami bogovi, vsaj pol bogovi. Ljubljanski kapelan Stroj je prignal par pomočnikov in nerazsodnih učencev. V svojem govoru je venomer hvalil pokojnega škofa Gruscho. Kardinal Grusha je bil reš moč na pravem mestu, kar pa Nagl ne bo. No, to je pa previdno zamolčal. Občudujem le potrpežljivo ljudstvo, ki se da tako lahko farbat ob teh „velečastih“ gospodov. Do tukaj so bili vsaj še nekoliko dostojni. Če se je kak čuk osmeknil ob devico s svetinjico na traku, to pri njih ni tako velik pregrešek. Ampak zvečer, ko je tem debelim gospodom in suhim rokodelcem vino že zlezlo v glavo — to je bil vrhunec zabave. Tedaj se je jezik zapletal Stroj in dekanu. Mislil sem si: Ko bi s takim jecanjem stopil v nedeljo na prižnico, to bi bila že zabava! Napivali so drug drugemu in vsakemu zapeli: Slava mu! To bi pa drugič veliko krajše opravili; naj kar enkrat za vselej zapoje: Slava nam! Poštenjak pri tem je bil g. prof. Opeka. Dejal je, da nima prav nič srca niti on niti klerikalna stranka. Gospod je menda mislil, da pove bogvekak duhovit dovpt, pa je le nazadnje dejal resnico. Blamiral se je pa neki debeli gospod iz Ljubljane, ki pravi da je „delavec“. Dejal je dobesedno: „Star sem sedaj 56 let in sem ravno iz takšnega blaga ko drugi“. No, in neumorni pevski zbor mu je zato zapel: Slava mu! Titulirali so pa vse kar z velečastitimi, prečastitimi, velerodnimi i. t. d. Tudi natakara je bila prečastita, stara peč v kotu vele-

častita, učenci velerodni in gospod debeli dekan pa preblagorodni! Prav nečedno so se pa obnašali vajenci ob povratku na kolodvor na Verd. Peli so najbolj zalumpane pesmi, spre-daj in zadaj je korakal g. Stroj... Druge nesreče ni bilo, kakor da sta v kupeju, ravno nasproti meni, ležala neki pijani pomočnik in neka „gospodična“ drug vrh drug-ga. Kakšna Sodoma in Gomora bi to bila, če bi se to kje drugje zgodilo (kar se pa ne)! Kaj pomaga „Zlata Doba“ na mizi v Društvenem Domu na Vrhniki!?

— **Kupujoče občinstvo** opozarjamo na današnji inserat domače tvrdke M. Kocijan.

Spodnja Šiška.

— **Pozor, volilci in volilke v Sp. Šiški.** Volilni lokal za volitve v Spodnji Šiški je od danes naprej v konsumski hiši, I. nadstropje desno. Uraduje se odslej vsak dan od 6. do 8. ure zvečer. Kdor želi kak pojasnila, naj se oglasi v volilnem lokalu.

— **O razmerah na šišenskem trgu** nam pišejo, da so že škandalozne. Prekupovanje se vrši od zgodnje jutranje ure, dokler trg traja, brez ozira na to, da so vendar neke določene ure za prekupovanje. Kam pa pride-mo, če bo to še naprej dovoljeno da bodo vsako kmetiško ženico, ki prinese ali pripelje krompir, jajca, sočivje, sadje itd. na trg, ob-stopile branjeve ter ji odkupile vse — kon-sumenti pa odidejo z dolgim nosom, če nočejo še draže kupovati od branjev? Gosp. gerenta Zajca opozarjamo, naj se vendar malo pobriga za tržne razmere ter naj da obč. stražmojstru potrebna navodila za prekupovanje in sploh ureditev trga. Draginja je že tako dovolj ve-lika. Pomagati je treba vsaj tam, kjer lahko.

— **O klerikalnih manipulacijah v Šiški** nam pišejo: Naši klerikaleci barantajo za občinske volitve po stari navadi. Zveza Nemcev in klerikalecev je komplotna. Gre le še za razdelitev mandatov. Nemci tirjajo znatno za-stopstvo. V sredo zvečer pade menda odločitev. Klerikaleci pa lažijo tudi okoli za volilnimi listi-nami. Opozarjamo gosp. gerenta Zajca, da ne bomo trpeli nikakega ribarjenja v kalnem. G. gerent! Roke proč od volilnih dokumentov. Zakon jasno določa, kaj sledi takim mahina-cijam.

— **Agitacija v Sp. Šiški.** Grofica Auersperg v Sp. Šiški agitira zoper — socialne demokrate. Svojo dekle pošilja okrog pobirat pooblastila. Dekla pripoveduje: „Dajte nam po-oblastilo, da ne bodo socialni demokrate zma-gali, ki so brezverski, v Šiški pa je treba obč. zastopa, ki bo postavil novo cerkev in lep fa-rovž“. Opozarjamo vse Šiskarje na to predrzno agitacijo blagorodne grofice.

— **Občinske volitve v Spod. Šiški.** V soboto zvečer ob 8. se vrši javen ljudski shod v Spodnji Šiški v gostilni pri An-žoku (J. Reberšek). Dnevni red: 1. ob-činske volitve. 2. odobritev kandida-tne listine. — Volilci! Doba je važna, pridite vsi, da se domenimo, kar je potreba.

— **Volilke v Sp. Šiški.** Pooblastila po-pišite in oddajte samo možem, ko se izkažejo kot zaupniki soc. dem. Vsakega dru-gega zavrnite! Če bi kdo prišel po kakšen podpis, tedaj ga zavrnite in naznanite to takoj v volilnem lokalu naše stranke. Vsako nasprotiško agitacijo naznanite, da bo imel naš volilni odbor, ki sestoji iz 18 mo-ž, pregled o vsem delu nasprotnikov. Šiška je dalavska občina — in nihče drug ne sme od-ločati o delavskih interesih kot delavci sami.

Idrija.

— **Pozor, idrijski delavci in žene!** V nedeljo dne 17. t. m. ob 9. dopoldne bo v pivarni pri „Črnem orlu“ velik javen ma-nifestacijski shod z dnevnim redom: **draginja**. Po shodu obhod po mestu. Kdor čuti dragi-njo, naj bo ta dan na svojem mestu. Kdor ima vsega dovolj, ostane lahko doma! Žene, ve čutite, da je draginja pereče vsakdanje vprašanje. Ve najbolj veste, da dolgo ne more več tako naprej, zato pa stopite na plan ta dan in pokažite, da kdor skuša prikriti dra-ginjo in pretečo bedo delavskih mas, ne misli pošteno in ne sme iskati zaupanja med nami. Pokažimo torej mirno in dostojno, koliko nas je, ki nam lakota trka na duri!

— **Šarlatica še vedno ne zgine iz na-šega okraja;** pripetilo se je par slučajev tudi v Godoviču. Ljudje vsekakor premalo pazijo na to, da se bolezen omeji. Srečni smo pač v Idriji, da ni še vse kaj hujšega, kajti potok Nikava, ki se vije skozi mesto, je v tej vro-čini že tako okužen, da so že skoraj vse ribe v njem poerkale. Bati se je pač, da bo po de-ževju naraščajoča voda to nesnago dvignila. Država, dežela in kompetentne oblasti, kje je vaša skrb za Idrijo?

Pošljite naročnino, če je še niste!

Štajersko.

— **Nevarna igra a.** Iz Rogatec poro-čajo: P s e s t n i k M i h a e l K a m e n š e k iz Žetel je 8. t. m. romal v Krapino. Njegova žena pa je šla istega dne v Rogatec k jutranji maši ter je pustila dvoje otrok doma brez varstva pri zaklenjenih durih. Otroka sta se igrala z vžigalicami. Vnela se je slama v postelji in mlajša deklica je dobila hude opekline po te-le-su. Na krik so prihiteli ljudje, ki so k sreči še pravočasno pogasili ogenj in oteli otroka.

Trst.

— **Politični odbor** vabi vse mestne in okoličanske zaupnike ter načelnike strokov-nik organizacij na sejo, ki bo v soboto dne 16. t. m. zvečer v „Delavskem Domu“. Ker je dnevni red zelo važen in se morajo rešiti nujne zadeve, pozivamo vse povabljenе, da pridejo zanesljivo.

— **Zadnja seja izletnega odbora** bo v nedeljo 17. septembra točno ob 10. zjutraj. Ker so na razpravi zelo važne zadeve, naj se je vsi odborniki zanesljivo udeležijo.

Umetnost in književnost.

Slovenstvo gledališče v Ljubljani se letos otvori v soboto, 16. t. m. z uprizoritvijo Viktor Hugo jeve drame „Ruy Blas“. V nedeljo, 17. t. m. popoldne sledi „Anzen-gruberjeva ljudska igra „Četrta božja zapoved“, v nedeljo zvečer pa Etbju Kri-stanov „Samusvoj“. Sezona se torej pri-čenja za pol meseca prej kakor doslej, kar pozdravljamo kot prvi korak, da se pride do sezone, ki se spodobi rednemu gledališču. Po-daljšanje sezone ni le v interesu zavoda sa-mega, ampak tudi v interesu obojca. Potreben pa se nam zdi ta korak tudi zaradi tega, ker novi gledališki zakon — sodeč po lanski au-kti — najbrže ne bo več dovolil tako krat-kih sezon kakor smo jih doslej imeli v Ljub-ljani. Seveda je odvisno tudi od občinstva, koliko več zmisla bo pokazalo za umetnost.

ZADNJE VESTI.

Ministrski svet.

Dunaj, 13. septembra. Danes je bil pod predsedstvom barona Gautscha ministrski svet, ki se je bavil zlasti z mesno dra-ginjo. Na široko je razpravljalo o zvišanju srskega uvoza; avstrijska vlada namerava ogr-ski v kratkem sporočiti svoje predloge glede mesnega vprašanja. Dalje se je ministrski svet pečal z mezdami gibanjem na dr-žavnih železnica. V kratkem namerava vlada proučiti zahteve železničarjev.

Znižanje železniških tarifov.

Dunaj, 13. sept. Z ozirom na sušo in z njo zvezano slabo letino žvinske klaje je železniško ministrstvo sklenilo znižati tarife za 50 odstotkov. To tarifalno znižanje velja do konca marca 1912.

Ogrska obstrukcija zoper brambne pred-loge.

Budimpešta, 13. sept. V današnji seji brambna predloga ni prišla v razpravo. Justhovec Györfy je interpeliral ministr-skega predsednika o odstopu vojnega ministra Schönaicha.

Šolski škandal na Ogrskem.

Budimpešta, 13. septembra. Med današnjo sejo je prišel v parlament občinski odbor iz Duna-Harašta s 160 otroci od šestih do deset let. Voditelji odposlanstva so dejali, da so otroci vsled nezadostnih šol-skih prostorov brez pouka. Na-učni minister je obljubil odpomoč proti tej šol-ski kalamiteti.

Požari.

Duna-Földvár, 13. septembra. Me-sto Pak s je v plamenih. Mnogoštevilne po-žarne brambe skušajo ogenj udušiti.

Komorn, 13. septembra. V vasi Guta je zgorelo 25 hiš z gospodarskimi poslopji. Pred nekaj dnevi pa je pogorelo 17 hiš.

Strankarski zbor nemške socialne demokracije.

Jena, 13. septembra. Na današnji seji je predlagal sodr. Scheibe iz Bochuma, da se izreče rodbinam 11 ulancev, ki so na vajah utonili v Labi, sožalje. Sodr. Csek poroča o parlamentarnem delovanju državnozbornske so-cialno demokratske frakcije in o zadnjih do-polnilnih volitvah. Med predlogi je tudi pred-log ženske komisije, da se skličejo ob otvo-ritvi državne zbornice velika ženska zborovanja zoper draginjo. Posl. sodr. Studekum pred-la-ga v imenu socialno demokratske frakcije v držav-nem zboru resolucijo, zahtevajočo suspen-

zijo carine in odprtje meje za živila. Sodrug Bernstein predlaga, da državnozbornska delegacija v prihodnjem zasiedanju vloži pred-log, da mora vlada ob vsakem mednarodnem zapletku nemudoma sklicati drž. zbor. — Po-poldne je posl. Molkenbuh poročal o držav-nem zavarovalnem redu in strankarski zbor je sprejel resolucijo ženske komisije o materin-skem varstvu in o varstvu dojenčkov.

Izpor kovinarjev na Saškem.

Draždani, 13. septembra. Pogajanja med zastopniki delodajalcev in delojemalcev so dospela tako daleč, da je v najkrajšem času pričakovati popoln sporazum. Vsled tega pre-neha nocoj izpor kovinarjev v Draždanih in v Chemnitzu. Delodajalci pravijo, da se mora pogajanje dovršiti do 23. t. m., sicer razglase 27. t. m. zopet izpor.

Agrarci v Švici.

Curih, 14. septembra. Švicarska kmečka zveza zahteva od zveznega sveta zaprtje meje proti uvozu kladne živine. Vlada kantona St. Gallen se je proti temu izrekla zaradi mesne draginje.

Velik gozdni požar.

Curih, 14. sept. Že 20. avgusta po streli povzročeni gozdni požar v Simmenthal traja še danes. Sedaj gore gozdovi gore Kien-berg in je vas Reutigen v nevarnosti. 500 vojakov dela na omejitvi požara. Mesto Bern ima že sedaj 300.000 frankov skode.

Draginjski kravali na Francoskem.

Pariz, 13. septembra. Včeraj je bil v Lorientu velik ljudski shod zoper draginjo. Po shodu je došlo do velikih cestnih kravalov med demonstranti in vojaštvom. Na obeh straneh je več oseb ranjenih. Tudi v Saint Etienne so bili hudi spopadi, ker je množica predra dra-gonski kordon.

Ogenj v lesnih skladiščih.

Anverza, 13. septembra. V lesnih skladiščih v Ferdinandovi luki je izbruhnil po-žar. Tekom dneva so omejili ogenj. Zgorelo je 9 hiš; 7 oseb je zadobilo zlatne opekline.

Maročansko vprašanje.

Pariz, 13. sept. V včerajšnjem mini-strskem svetu se poroča še sledeče: Seja je trajala tri ure in se je končala s tem, da je bil odgovor, ki se ima izročiti Nemčiji, so-glasno odobren. Stvarno je bil sprejet načrt odgovora, ki ga je bil predložil zunanji mini-ster de Salves. Napravilo so se le nekatere sti-listične izpremembe. Odgovor je vseskozi ulju-den. Glede na nemške zahteve, ki pa javnosti niso znane, pravi, da si Francija, kakor zdaj stvari stoje, ne more v nobeni smeri vezati rok in da se vsled tega tudi ne more baviti z nobenim predlogom, po katerem bi se imele omejiti suverene pravice maročanske države. To velja zlasti za javna dila in za rudniške koncesije. Toda Francija ne misli na to, da bi vse monopolizirala, drugim pri algeirski po-godbi udeleženi državam ostane še široko polje za svobodno tekmovalstvo.

Berolini 13. sept. Mirnejše razpolo-ženje se opaža tudi v današnjem časopisju, izvzemši vsenemsko, ki še vedno hujska. Od-govor Francije pričakujejo v Berlinu v so-boto.

Pariz, 13. septembra. „Matin“ po-roča, da obsegajo predlogi francoske vlade glede maročanskega vprašanja 20 členov, naj-važnejši so naslednji trije:

1. Francija ima v političnem po-gledu v Maroku popolnoma proste roke.

2. Vse države s Francijo vred so v go-spodarskem pogledu ravno-pravne.

3. Francija da določna poročstva za zagotovitev gospodarske enakopravnosti.

Pariz, 13. sept. Minister de Sel-ves je odpotoval v Rambouillet, da poroča predsedniku republike o odgovoru francoske vlade.

Bojne priprave v Belgiji in na Nizo-zemskem.

Bruselj, 14. septembra. Belgijska in nizozemska vlada sta se dogovorili za vzajemno pomoč v slučaju vojne.

Bruselj, 13. septembra. Posvetovanje kralja z ministrskim predsednikom in vojnimi ministrom je trajalo več ur in je bilo posve-čeno vojnimi pripravam. Ako maročansko vprašanje ne bo rešeno prihodnji teden, bode pre-meščeno vojaštvo iz Anverze, Brugge, Genta in Monsa na mejo. Rezerve se za sedaj še ne vpokličejo pod orožje.

Španski porazi pred Melillo.

Madrid, 13. septembra. Na sinočnem ministrskem svetu je dobil vojni minister brzo-javko melillskega vrhovnega poveljnika, da so Kabili napadli španske čete; vnela se je krva-va bitka. V dvanaesturnem boju je bil polk pehote popolnoma uničen.

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo **Tolstovrško slatino,**

ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislina voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. **Meslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško,** kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. **Svoji k svojim!**

Medilla, 13. septembra. Danes so se ponovili spopadi med Kabili in Španci. Španske čete so zapobile Kabile v beg; na bojišču je obležalo do 700 Kabilov. Na španski strani je 18 mrtvih in 77 ranjenih.

Madrid, 14. septembra. Šestnajst tisoč vojakov se je vkrcalo za Afriko. Vojaške posadke v Nadiksu, v Barceloni in Alžesiru so skoro popolnoma izpraznjen.

Veliki štrajki na Špankem.

Bilbao, 14. septembra. Položaj se je resno poslabšal. Stavkajoči so napadli „Zolte“. Ustavili so cestno železnico in prete z napadi na železnice. Položaj v bližnjih premogovnikih in tovarnah je vznemirljiv. Povsod počiva delo Stavkajo tudi železničarji baskijskih železnic.

Oviedo, 13. septembra. Rudniški delavci so z dinamitom razstrelili most baskijske železnice v zrak, da preprečijo transport premoga iz rudnika, kjer delavci ne štrajkajo.

Bilbao, 13. septembra. Vsi tiskarji so stopili v stavko. Vse kaže, da izbruhne generalni štrajk.

Perzija.

Teheran, 13. septembra. Pristaši bivšega šaha Mohameda Alija so skoraj brez boja zavzeli mesto Marazi ter zaprli guvernerja in vse poslance.

Teheran, 14. septembra. Šah je obolel. Vlada se boji, da odvedejo mladega šaha k očetu; zato je odpustila vse dvorno osebje.

Teheran, 13. septembra. Vlada je dobila sporočilo, da je eksšah poražen in da je ubežal proti severu.

Kolera.

Budimpešta, 14. septembra. V Budi se včeraj ni pojavil noben nov slučaj kolere. V Novi Pešti pa povzročajo najnovejši slučaji veliko razburjanje. Na kolero je umrl kurjač izolirne bolnice; njegova bolna žena pa kaže znake kolere. Vse strežnice, razen ene, so obtele in v bolnici vlada zmedenost. V provinci se ni včeraj pojavil noben nov slučaj.

Bukarest, 13. septembra. V olteniški luki se je ugotovila kolera pri kapitanu parnika iz Braile. V Islazu ste umrli 2 osebi za kolero.

Solun, 13. septembra. Od včeraj na danes so konstatirali med prebivalstvom le 3 nova slučaje. Več slučajev pa med vojaštvom. V Prištini je umrl za kolero 8 in v Skoplju 10 oseb.

Carigrad, 13. septembra. Vojno ministrstvo konstatira, da so bili med transportom čet iz Albanije 203 slučaji kolere; 96 vojakov pa je za njo umrl.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zaria.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Šolske knjige za vse šole

v najnovejših odobrenih izdajah ter vse šolske potrebščine v najboljši kakovosti priporoča po zmerni ceni

L. Schwentner

v LJUBLJANI, Prešernova ulica št. 3
Poslojpe Mestne hranilnice.

Vse

na tukajšnjih in na zunanjih učnih zavodih vpeljane

šolske knjige

v predpisanih izdajah v veliki množini vedno v zalogi

v trgovini s knjigami in muzikalijami

Kleinmayr & Bamberg

LJUBLJANA, Kongresni trg št. 2.

Seznami učnih knjig se dobivajo zastonj.

Trgovina žita in deželnih pridelkov

Kmet & Slivar

Ljubljana, Marije Ter. cesta 8.

Zastopstvo in zaloga valjčnih mlinov

Vinko Majdič, Kranj,
Peter Majdič, Jarše.

Pristen dober

Brinjevec se dobi pri
L. Šebeniku
v Sp. Šiški pri Ljubljani.

Jako redka priložnost!

Tovarna mi je po neki elementarni katastrofi poverila rešeno blago in sicer več tisoč komadov krasnih

flanelnih odev

lepih najnovejših vzorcev in modnih barv, katere imajo čisto neznatne vodne madeže. Te odeje so rabne brez ugovora za vsako boljšo hišno gospodarstvo, da se postelje in osebe pokrijejo, so jako fine, tople in močne, okoli 190 cm dolge in 135 cm široke.

Pošiljajo se po povzetju: 3 komadi krasnih, jako finih, v vseh modnih barvah in vzorcih za 9 K, 4 komade gospodarskih odev za 10 K. Vsak cenj. bralec tega lista naj naroči z zaupanjem.

Z mirno vestjo trdim, da bode vsak s pošiljateljstvo zadovoljen.

Otto Bekera, c. kr. fin. straže nadpaznik v pok.
Nachód (Češko) tovarn. sklad 2—8.

Anton Zupančič

knjigovez

Ljubljana, Slomškova ulica 31

priporoča se za prijazna naročila na vsakovrstna v knjigoveško stroko spadajoča dela. — Izdeluje tudi jako okusne okvirje in passepartout, prikladne vsakovrstnim podobam.

Dr. Galatia
je odpotoval.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel staroznano

gostilno „pri Travnu“
na Glincah št. 3.

Skrbel bom vedno za pristno vino, sveže pivo ter mrzlo in gorko kuhinjo. Posebno se priporočam cenjenim društvom za razne prireditve ter cenjenemu občinstvu sploh za obilen poset. — Spoštovanjem

A. I. PETRIČ.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg, št. 2.

Pravica javnosti podeljena z odlokom c. kr. ministerstva za bogočastje in uk
z dne 20. avgusta 1911, št. 28.837.

Sprejemno naznanilo.

V dvorazredno Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani se bodo še sprejemali učenci

dne 16. septembra t. l. od 10. do 12. ure dopoldne.

V pripravljani razred se sprejemajo učenci, ki so stari vsaj 13 let ter so dovršili najmanj štiri razrede ljudske šole.

V I. letnik se sprejemajo učenci, ki so stari najmanj 14 let in ki napravijo posebno sprejemno skušnjo. Brez sprejemne skušnje se sprejemajo v I. letnik le učenci, ki so dovršili IV. raz. kake srednje šole ali ki so vsaj z zadostnim uspehom dokončali popolno meščansko šolo.

K vpisu naj pridejo učenci v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter naj prinesajo s seboj krstni list, zadnje šolsko izpričevalo in K 15 — vpisnine in prispevka k učilom.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1911.

Ravnateljstvo.

Ob pričetku šolskega leta!

priporoča

tvrdka Gričar & Mejač

svojo bogato zalogo zgotovljene obleke po najnižjih cenah in strogo solidni postrežbi.

Na drobno!

Na debelo!

Vse vrste

šolskih knjig,

vse šolske potrebščine ter vse šolske zvezke in preparacije

po najnižjih cenah brez konkurence priporoča

FR. IGLIČ

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 11—12.

M. KOCJAN

Sv. Petra cesta št. 28 (nasproti „Zlate kaplje“)

priporoča cenj. damam veliko izbiro bandaž, gumij. nogavic, ravno-držcev, priprav za bolnice, novorojenčke, potrebščin za babice, kirurg. obvez itd. — Največja zaloga najnovejših steznikov, držel za kolke, prsi, životke, higienične životke za otroke, nogavice itd. ter več specialitet za dame. Izdelovanje steznikov po meri, kjer se tudi snažijo in

popravljajo. — Izposojevanje tehtnice za

:: novorojenčke. ::

Del. glavnica:
K 5.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 610.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½%